

Dušan Foltýn (*1963) – hobo

Po absolutoriu na ostravské konzervatoři pokračoval na AMU v Praze a své studium rozšířil absolvováním mezinárodních hobojevých kurzů u B. Glätznera ve Weimaru (Německo). V letech 1989-91, kdy byl stážistou Českého hudebního fondu, byl jeho konzultantem sólohobojista České filharmonie J. Mihule. Od roku 1989 působí jako sólohobojista Janáčkovy filharmonie Ostrava, je profesorem na Fakultě umění Ostravské univerzity, kde vede hobojevou třídu a zastává funkci vedoucího katedry dechových nástrojů. Pravidelně pořádá Mezinárodní hobojevé kurzy za účasti významných světových hobojistů (např. R. Killmer, N. A. King – USA, O. Zobili – Švýcarsko, G. Hunt –

Anglie, D. Walter – Francie). D. Foltýn byl hlavním lektorem mezinárodních hobojevých kurzů v Katovicích a v Žilině a je také pravidelně zván do porot mezinárodních hobojevých soutěží (např. Pražské jaro 1996, 2001). Již během studia získal četné laureátské tituly: zvítězil v národním kole soutěže Concertino Praga, v mezinárodním kole pak obdržel 2. cenu a titul laureáta. Stal se rovněž vítězem Soutěžní přehlídky konzervatoří. V roce 1986 získal 2. cenu v interpretační soutěži Ministerstva kultury ČR a v témže roce také 2. cenu, Cenu České hudební mládeže a titul laureáta mezinárodní soutěže Pražské jaro. O dva roky později se stal absolutním vítězem Soutěže soudobé hudby v Chomutově. Koncertuje u nás i v zahraničí (Německo, Rakousko, Polsko, Slovensko, Španělsko, Francie, Belgie, Řecko, USA) a jako sólista spolupracuje s řadou našich i zahraničních orchestrů. Významnou oblast jeho uměleckého působení tvoří pravidelná vystoupení na prestižních hudebních festivalech (např. Concertino Praga, Janáčkův máj, Janáčkovy Hukvaldy, Mitte Europa, Pražské kulturní léto, Svatováclavský hudební festival). Důležitou část jeho repertoáru, který zahrnuje díla všech stylových období, tvoří české soudobé skladby, které často uvádí v premiéře (P. Čotek, E. Dřízga, V. Svatoš, A. Tučapský). Vedle sólové činnosti se věnuje také hře v komorním ansámblu Musica per cinque, se kterým se stal v roce 1987 finalistou mezinárodní Soutěže dechových kvintet v Bělehradě. Dušan Foltýn natočil kromě řady rozhlasových a televizních nahrávek také několik CD, z nichž prozatím poslední *Česká hudba pro hobo a komorní orchestr* je unikátním záznamem všech skladeb ve světové premiéře.

Tomáš Thon (*1962) – varhany

Je absolventem Akademie múzických umění v Praze a Conservatoire National Rueil-Malmaison v Paříži. Zúčastnil se mnoha mistrovských varhanních kurzů (ČR, Polsko, Francie). Obdržel 2. cenu v Soutěži mladých varhaníků v Opavě a stal se také finalistou mezinárodních soutěží ve Francii a Německu. Za interpretaci skladeb Petra Ebena byl oceněn Českým hudebním fondem a jako stipendista tohoto fondu studoval varhanní dílo P. Ebena přímo pod jeho vedením. Při svých koncertních vystoupeních se T. Thon zaměřuje zejména na barokní hudbu se snahou o historicky poučenou interpretaci a na hudbu 20. století. Mimo koncertování v hlavních pařížských chrámech provedl sérii koncertů s legendárním francouzským trumpetistou Mauricem André. K dalšímu významnému koncertnímu projektu patří zahajovací koncert Mezinárodního festivalu Starý zákon v umění (1995), kde provedl ve spolupráci s izraelským velvyslancem Moshem Yegarem skladbu Petra Ebena *Job* pro varhany a recitaci. Tuto skladbu pak také nahrál pro vydavatelství Supraphon. Ve spolupráci s Českým rozhlasem pořídil nahrávky kompletního varhanního díla D. Zipoliho a J. K. Kuchaře. Opakovaně také účinkoval na festivalech Janáčkův máj, na Brněnském varhanním festivalu a na Mezinárodním varhanním festivalu v Oliwě (Polsko), Mezinárodním hudebním festivalu Petera Dvorského apod. Pravidelně zasedá v porotách národních i mezinárodních soutěží (Opava, Vamberk, Řím, Katovice) a působí v rámci mistrovských interpretačních varhanních kurzů (Francie, Polsko, Rakousko, USA). Vyučoval na konzervatořích v Kroměříži, Ostravě, Opavě a Olomouci. V roce 1992 založil hudební vydavatelství ARTTHON, které se zabývá vydáváním zejména české varhanní hudby 16. – 18. století a badatelsky se podílí na vydávaných titulech. V roce 2001–2008 vedl Mezinárodní varhanní festival barokní hudby v Opavě. V roce 2017 na Ostravské univerzitě ukončil doktorandské studium (Ph.D.) a obhájil disertační práci na téma *Vývoj ediční činnosti v oblasti staré české varhanní tvorby – oborová exegeze a propedeutika*, za kterou získal Cenu rektora. V roce 2018 na podkladě rigorózního řízení na Univerzitě Karlově obdržel akademický titul PhDr. Koncertně Tomáš Thon vystupoval ve většině zemí Evropy, Alžírsku a USA. (www.artthon.cz)

Staří čeští mistři za hranicemi země

*Berlín • Drážďany • Mannheim • Mnichov
Videň • Mohuč • Paříž • Varšava*

**Tomáš Thon – varhany
Dušan Foltýn – hobo**

13. březen 2019, 19.00, chrám Sv. Ducha, Opava

Program

Jan ZACH
(1713–1773)

Preludium c moll
Fuga g moll

Václav VODIČKA
(1715?–1774)

Sonáta F dur, op. 2, č. 5 *pro hobo a varhany*
Siciliana – Allegro moderato – Tempo di Minuetto

Josef LIPAVSKÝ
(1772–1810)

Fuga d moll
Fuga a moll *na Zachovo téma*

Jiří ČART
(1708–1778?)

Sonáta G dur *pro hobo a varhany*
Largo – Allegro di molto – Tempo giusto

Jan Křtitel VAŇHAL
(1739–1813)

Praeambulum in C
Fuga No. I in C (z cyklu *Six Fugues pour l'Orgue ou Pianofoire, Wei XVI: 23*) (1810)

František BENDA
(1709–1786)

Sonáta F dur *pro hobo a varhany*
Adagio – Allegro – Vivace

Jan de Deo BERÁNEK
(1813–1875)

Fuga à 4 B dur *na jméno B-A-C-H*

Záměrem koncertního projektu je ukázat bohatství a invenci českých autorů, kteří našli uplatnění za hranicemi naší země a přispěli ke vnímání českých zemí jako „konzervatoře Evropy“ (Charles Burney).

Jan Zach (26. listopadu 1713 Dehtáry – 24. května 1773 Ellwangen) byl český hudební skladatel, varhaník a houslista. Roku 1737 se neúspěšně ucházel o místo hudebního ředitele v katedrále sv. Víta v Praze. O osm let později Prahu opustil a stal se po svém českém předchůdci Janu Ondráčkovi kapelníkem v německé Mohuči. Toto místo sice roku 1750 ztratil, avšak na arcibiskupském dvoře v Mohuči zůstal dalších šest let. Poté neměl stálé zaměstnání a živil se na cestách po Evropě získáváním honorářů za své skladby. Kromě dalších německých měst navštívil zejména Itálii a Rakousko. Jeho první skladby nesou charakteristiky barokního stylu, později však komponoval více v duchu nově vznikajícího období klasicistní hudby. Fuga g moll je uložena v tyrolském klášteře v Marienberg a nebyla dosud publikována.

Václav Vodička (mezi 1715–1720? – 1. července 1774, Mnichov) se zapsal do historie jako český houslista, hudební pedagog a skladatel. O rodinném původu, datu, místu narození, dětství a mládí skladatele není nic známo. První doložená zpráva uvádí, že se 1. července 1732 stal houslistou kapely bavorského kurfiřta Karla Albrechta v Mnichově. V roce 1739 byly v Paříži vydány jeho houslové sonáty op. 1. Roku 1745 obdržel titul „Kammerdiener“ princezny Marie Anny Caroliny, sestry Karla Albrechta a následně byl po dvou letech povýšen na post koncertního mistra mnichovské dvorní kapely a jmenován dvorním radou. Roku 1741 se oženil s dvorní pěvkyní Marií Johannou Brentani. Uvedená sonáta F dur je součástí sbírky *Huit Sonates Pour le Violon et la Basse Dont il y en a quatre pour la Flûte Traversiere* vydané v Paříži roku 1742.

Josef Lipavský (22. února 1772 Vysoké Mýto – 7. ledna 1810 Vídeň) byl český hudební skladatel žijící v zahraničí. Po studiích filozofie na Karlově univerzitě v Praze pokračoval studiem práv ve Vídni. V oblasti hudby byl údajně žákem Wolfganga Amadea Mozarta a Jana Křitele Vaňhala. Nějaký čas působil jako učitel hudby v rodině hraběte Adama Telekiho a podnikal koncertní turné jako klavírní virtuóz. Usadil se ve Vídni a získal místo úředníka u kame-rálního (finančního) úřadu. Byl plodným a úspěšným skladatelem. Komponoval zejména skladby pro klavír, zvláště tehdy oblíbené variace na témata z populárních oper. Napsal však i řadu chrámových skladeb, písní, skladeb pro varhany a několik oper. Jeho skladby se dochovaly v archivech v Praze, Vídni, Berlíně i v Brně. Jeho dvě fugy pro varhany (D dur, a moll) byly nesprávně určeny jako skladby Jana Zacha. Fuga a moll však ve vídeňském vydání z roku 1805 nese podtitul *Thema del Sigre Zach*.

Jiří Čart (8. dubna 1708 Vysoká – po 1778? Mannheim) je známý jako český houslista a hudební skladatel. Narodil se roku 1708 ve Vysoké u Německého Brodu. První školu navštěvoval v Německém Brodě a zde také získal základy hudebního vzdělání. Jeho učitelem hudby byl pravděpodobně Antonín Ignác Stamic, otec slavného hudebního skladatele Jana Václava Stamice. Z Německého Brodu odešel studovat hudbu do Prahy a potom jako sedmnáctiletý do Vídně. Z Vídně odešel do polské Varšavy, kde byl členem královské polské kapely. Ta se asi roku 1733

přestěhovala do Drážďan. Později opět přesídlil a hrál v kapele pruského korunního prince. Řadu let také působil jako houslista v Berlíně. V roce 1758 se stal členem kurfiřtské kapely v Mannheimu. Zde působil dvacet let, až do své smrti v roce 1778. Sonáta G dur je součástí sbírky *Six sonates à flûte seule avec la basse continue premier œuvre*, která vyšla v roce 1757 v Paříži. Je původně určena, pro flétnu a basso continuo, avšak dle dobových zvyklostí zazní v úpravě pro hoboj a varhany.

Jan Křitel Vaňhal (12. května 1739, Nechanice – 20. srpna 1813, Vídeň) patří mezi významné české hudební skladatele druhé poloviny 18. století. Podle Dalabače, který Vaňhala osobně znal, byl mladý Vaňhal vzděláván nejprve u venkovských kantorů Kozáka z Maršova, pak u Antona Erbana z Nechanic. Ve 13 letech se stal varhaníkem v Opočně a později také působil jako ředitel kůru v nedaleké Hněvčevsi u Jičína. Od 60. let 18. století začal působit ve Vídni, kde se trvale usadil. Charles Burney v roce 1772 nepovažoval jeho hru na klavichord za mistrovskou. Byl vnímán více jako houslista a skladatel a varhanami se jako výkonný umělec nezabýval. Hlavní těžiště jeho varhanní tvorby je orientováno do období po roce 1800. Mezi lety 1785–1814 vyšly všechny jeho varhanní skladby, které se nám takto dochovaly v edicích za jeho života; avšak bez rukopisných podkladů. Fuga C dur je uchována v pozdní sbírce *Six Fugues pour l'Orgue ou Pianoforte ... dédiées à ... Rodolphe, l'Archiduc d'Autriche par ... J. Wanhal* vydané v roce 1810.

František Benda (22. listopadu 1709, Benátky nad Jizerou – 7. března 1786, Postupim), český skladatel a houslový virtuóz období raného klasicismu, starší bratr skla-datele Jiřího Antonína Bendy, pocházel z tkalcovské a muzikantské rodiny. František získal hudební vzdělání v Praze u jezuitů a Drážďanech. Působil postupně v šlechtických kapelách ve Vídni, Varšavě a Berlíně. V roce 1733 se stal členem kapely pruského krále Friedricha II., po šestileté praxi se zde vypracoval, na pozici primisty a v roce 1771 byl dokonce jmenován koncertním mistrem pruské dvorské kapely. Král Friedrich se na jeho prosbu postaral o přesídlení celé rodiny trpící náboženským útlakem (rodiče i sourozenci) do Postupimi. Sonáta F dur je původně určena pro flétnu a basso continuo a byl poprvé publikována v New Yorku v roce 1975 v realizaci Milana Munclingera.

Johann de Deo Beránek (1813 Milonice – 1875 Vídeň). Byl český varhaník, houslista, sbormistr. V letech 1839–1841 působil jako varhaník ve farním kostele v Brně – Zábřovicích, poté šest let jako sbormistr v katedrále v Trnavě na Slovensku. V období 1846–1853 studoval kompozici ve Vídni u Gottfrieda Preyera a Simona Sechtera, přičemž roku 1846 se stal varhaníkem v řádovém kostele Paulánů ve Vídni. Roku 1852 se stal profesorem varhan Waisenhaus ve Vídni a v letech 1866–1875 působil ve vídeňské Tereziánské akademii jako profesor hry na klavír, harmonie a hudební teorie. V roce 1863 řídil hudbu na Velehradě při oslavách tisíciletí křesťanství Moravě. Jedna fuga označená jménem Beranek (g moll) je uchována ve Slezském zemském muzeu v Opavě ve Varhanní knize Ondřeje Skotáka, kantora působícího na konci svého života ve Slavkově u Opavy.